

Verslag winterbijeenkomst Nederlandse Sieralgenwerkgroep, 10 maart 2007, Zanderij Crailo

Aanwezig: Ronald Bijkerk, Ina Bultstra, Kees dan Boer, Peter Coesel, Wim van Egmond, Alfred van Geest, Ton Joosten, Frans Kouwets, Koos Meesters, Henk van der Meulen, Gabi Mulderij, Arno van der Pluijm, Lambert Scheepers, Henri Schlötz, Henk Schulp, Rob Wellner en Marien van Westen.

Bericht van verhindering: Wim van den Broeke, Stijn Coccoris en Bart van Tooren.

Peter heet de aanwezigen welkom, in het bijzonder Gabi Mulderij, Arno van der Pluym, Lambert Scheepers, Henri Schlötz en Marien van Westen die zich nieuw bij ons gezelschap hebben gevoegd.

Hij memoreert het heuglijke feit dat – na vele jaren – een kritische flora van de chroococcale Nederlandse blauwwieren is verschenen en wil Ton Joosten van harte feliciteren met deze knappe prestatie.

De excursie van het afgelopen jaar (Kienveen en Teeselinkven) was (wederom) bijzonder geslaagd. Er zijn een aantal nieuwe soorten voor de wetenschap uit voortgekomen en de aansluitende microscopiseerdag op het RIZA bood weer alle gelegenheid om een en ander gezamenlijk te bediscussiëren. Voor de 2007-excursie wordt gedacht aan de Weerribben in N.W.Overijssel, met als voorlopige datum donderdag 14 juni (na overleg met Bart van Tooren gaat de gedachte echter eerder uit naar het noordelijke deel van de Wieden (ter vergelijking met het eerder bezochte zuidelijke deel, en als datum 13 juni i.p.v. 14 juni).

Activiteiten van leden

Koos Meesters vertelt over sieralgenmonitoring in de Oeverlanden Amstelveen (samen met Henk Schulp). Om verzuring tegen te gaan zijn daar stukken veen afgeplagd. Sieralg-gebaseerde natuurwaardeberekeningen wijzen uit dat sommige plekken op lage waarden blijven steken, maar dat andere poeltjes een positieve ontwikkeling te zien geven. Fotodemonstratie van onder meer *Actinotaenium phymatosporum* + zygospore, *Act. spinospermum* + zygospore en *Cosmarium luxuriosum* (niet per se afkomstig uit de Oeverlanden). Voorts laat Koos foto's en tekeningen zien van een kleine, onbekende *Cosmarium*-soort die binnenkort als nieuw voor de wetenschap in het blad *Gorteria* zal worden gepubliceerd. De soort, vernoemd naar Kees den Boer vanwege diens belangrijke bijdrage aan de popularisering van de desmidiologie, is onder de aandacht gebracht door Rob Wellner die hem aantrof in het Zuidelijk Randpark te Rotterdam.

Henk Schulp meldt dat de jarenlang door hem onderzochte duinplasjes op Oostvoorne qua sieralgen achteruit zijn gegaan. Hij bezoekt nu vooral vennen in Brabant en de Meije bij Zegveld. Foto's van onder meer *Sphaeroszoma vertebratum*, *Penium exiguum* + zygospore, *Closterium calosporum* + zygospore, *Staurodesmus convergens* + zygospore.

Marien van Westen is pas een paar maanden bezig met sieralgen. Van huisuit fysicus/electronicus, heeft hij zich gespecialiseerd in digitale beeldverwerking. Met het door hem ontwikkelde (en gratis van zijn website <members.home.nl/vanwesten> te downloaden) programma MICAM zijn

Verslag winterbijeenkomst Nederlandse Sieralgenwerkgroep, 10 maart 2007, Zanderij Crailo

fotobestanden te maken compleet met naam en andere datatoevoegingen, zoals indicatie van celdimensies).

Arno van der Pluijm is gespecialiseerd in mossen en pas deze winter met sieralgen begonnen. In zijn tuinvijver, op een lemige oeverstrook, trof hij semiatmofytische soorten aan als *Cosmarium holmiense*, *Cosm. basiornatum* en *Cosm. anceps*. Zal dit jaar onderzoek doen in het Labbegat, een kalkmoeras waar interessante sieralgsoorten zijn te verwachten.

Frans Kouwets meldt gestage voortgang aan het *Cosmarium*-deel voor de Süßwasserflora (in het kader van een alfabetische afwerking nu aangekomen bij de 'e'). Doet daarnaast nog steeds onderzoek aan de Franse sieralgenflora. Beloofd een volgende keer wat plaatjes te laten zien.

Wim van Egmond heeft afgelopen jaar niet veel tijd aan sieralgen kunnen besteden, zal proberen dit jaar de schade in te halen. Wel heeft hij, met een foto van het goudwiertje *Dinobryon*, een prijs in een fotowedstrijd van Olympus gewonnen. Hij geeft wat suggesties om tot fraaiere foto's (van sieralgen) te komen, zoals monsterpotje voor raam op het noorden zetten (dan kruipen de sieralgen uit het bezinksel en vormen daarboven een geconcentreerde 'reincultuur'); witbalans bepalen op neutrale achtergrond (geeft natuurlijker kleur); bij helderveldopnames iets overbelichten.

Kees den Boer is verguld met de naar hem vernoemde *Cosmarium*-soort. Hij werkt nog steeds met veel plezier aan de website en refereert in het bijzonder aan de recent gestarte serie van ledenbijdragen in de Nederlandstalige nieuwsrubriek (initiatief van Bart van Tooren). Er zijn tot nu toe vier van zulke bijdragen verschenen en Peter hoopt dat de overige deelnemers snel zullen volgen.

Alfred van Geest verhaalt over de met Peter ondernomen sieralgenexpeditie naar de Okavango Delta (Botswana). Hoewel er geen nieuwe, spectaculair ogende 'flagship species' zijn gevonden, blijkt de oogst toch dermate rijk dat er een aantal publikaties uit zal voortkomen. Fotodemonstratie van onder meer *Micrasterias tropica*, *Triploceras gracile*, *Triplastrum abbreviatum*, *Euastrum solum*, *Staurastrum fuellebornii* en *Staurastrum rzoskae*. Alfred hoopt binnenkort een website klaar te hebben waarop de hele tocht wordt verbeeld (en becommentarieerd). Zodra gereed, zal Peter de overige leden hierover informeren.

Peter Coesel meldt dat er een nieuwe versie van de Nederlandse sieralgenflora op stapel staat. De nieuwe, gereviseerde en aangevulde editie, met Koos Meesters als co-auteur, zal in één band worden uitgegeven, Engelstalig zijn en vergezeld gaan door een CD waarop onder meer een programma ter berekening van de sieralg-gerelateerde natuurwaarde. Vermoedelijk zal de nieuwe flora gepresenteerd worden op een door het RIZA georganiseerd minisymposium komende september/oktober.

Henk van der Meulen laat foto's zien van sieralgen verzameld op een wat ongebruikelijke plek, namelijk vanonder een veerooster op een dijk langs een der Veluwerandmeren. In een heideven bij Westerbork vond hij een soort die volgens de Nederlandse flora *Actinotaenium crassiusculum* zou moeten heten. Volgens Frans heeft *Act. crassiusculum* echter een ander chloroplastconfiguratie.

Verslag winterbijeenkomst Nederlandse Sieralgenwerkgroep, 10 maart 2007, Zanderij Crailo

Wellicht is Henk's taxon identiek aan *Act. silvae-nigrae* var. *parallelum*, een variëteit die overigens beter als aparte soort kan worden afgesplitst.

Henri Schlötz en Lambert Scheepers melden als 'kakelverse' nieuwkomers nog weinig te kunnen vertellen. Hun belangstelling komt voort vanuit hun activiteiten in het Nederlands Genootschap voor Microscopie (waarvan Lambert momenteel voorzitter is).

Ton Joosten vertoont een aantal foto's van taxonomisch problematische soorten alsook afwijkende morfologische fenomenen van bekend veronderstelde soorten, waaronder een hoekige spore van *Cylindrocystis brebissonii*, ingesloten in een bolvormige, dikwandige omhulling., een gestreepte celwand bij *Closterium limneticum* en een gladwandige *Cosmarium*-soort die doet denken aan de door Frans beschreven *Cosmarium pseudophaseolus*.

Ronald Bijkerk toont afbeeldingen van interessante vondsten uit het Boddebroekven (ZW van Hengelo), waaronder *Cosmarium paragranaoides*, *Cosmarium subreinschii*, *Gonatozygon aculeatum*, *Staurastrum oxyacanthum*, *Cosmarium truncatellum* (sic!) en enkele voorsnog niet te identificeren soorten. Zuurgraad (pH 6.8) en geleidingsvermogen (185 µS per cm) zijn voor een (ongestoord) ven aan de hoge kant wat wellicht de presentie kan verklaren van enkele soorten die vooral bekend zijn van kalkmoerassen.

Gabi Mulderij is aangetrokken voor het uitvoeren van het driejarige OBN-project 'Sieralgen en Biodiversiteit' (OBN = Overlevingsplan Bos en Natuur). Het project, bekostigd door de overheid en uitgevoerd bij bureau Koeman en Bijkerk, beoogt meer inzicht te krijgen in de relatie tussen sieralgen en (a)biotische milieufactoren, vooral in goed gebufferde wateren, alsmede een maatlat voor sieralgen te ontwikkelen ten behoeve van de Kaderrichtlijn Water en een doelsoortenlijst op te stellen.

Ina Bultstra zal, samen met Ronald, vanuit bureau Koeman en Bijkerk, de werkzaamheden van Gabi ondersteunen.

Rob Wellner doet geen gericht onderzoek aan sieralgen, maar komt ze wel tegen 'als bijvangst' bij zijn routinematige planktononderzoek voor bureau AquaSense. Zijn behoefte om elke algensoort die hij tegenkomt verantwoord op naam te brengen heeft onder meer geleid tot de nieuw-beschrijving van *Cosmarium denboeri*.